

Sygn. akt I CSK 199/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Marcin Krajewski

SSN Tomasz Szanciło (sprawozdawca)

Protokolant Justyna Kosińska

w sprawie z powództwa C. S. A. w W.

przeciwko [...] Bank [...] S.A. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 9 maja 2019 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

I. oddala skargę kasacyjną;

**II. zasądza od [...] Bank [...] S.A. w W. na rzecz C. S.A. w W.
kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód C. S.A. w W. (dalej: C.) wniósł o zasądzenie od pozwanego Banku [...] S.A. w W. (wcześniej: [...] Bank [...] S.A. w W., dalej: Bank) kwoty 81.486,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od wskazanych w pozwie kwot i dat oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 16 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że strony łączyła stała współpraca w obszarze usług finansowych, w ramach której Bank udzielił powodowi trzech kredytów, w tym jeden został zaciągnięty w złotych polskich, drugi w euro, a trzeci dotyczył rachunku bieżącego. W dniu 28 września 2007 r. strony zawarły umowę ramową na transakcje walutowe, terminowe i pochodne, której przedmiotem było uregulowanie zasad zawierania i rozliczania transakcji. Zgodnie z załącznikiem F do tej umowy jedną z transakcji była Transakcja [...], przez zawarcie której strony zobowiązały się w okresie od dnia rozpoczęcia do dnia zakończenia do dokonania wymiany płatności odsetkowych w ten sposób, że Bank przekaże klientowi kwotę odsetek naliczonych w okresie odsetkowym od kwoty bazowej według stopy referencyjnej Banku, a klient przekaże Bankowi kwotę odsetek naliczonych w okresie odsetkowym od kwoty bazowej według stopy referencyjnej klienta. Stosownie do § 2 pkt 3 umowy ramowej, w celu wcześniejszego zakończenia i rozliczenia określonej transakcji lub jej określonej części, strony mogły zawrzeć Transakcję odwrotną w stosunku do takiej Transakcji. Strona, której wartość zobowiązań podlegających kompensacji w wyniku zawarcia Transakcji Zamykającej byłaby wyższa, zobowiązana była zapłacić drugiej stronie w dniu rozliczenia kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy wartością jej zobowiązań a wartością zobowiązań drugiej strony. Gdyby kwoty zobowiązań byłyby równe, żadna ze stron nie byłaby

zobowiązana do płatności na rzecz drugiej, a zobowiązania stron ulegałyby wykonaniu przez wzajemną kompensację i wygasłyby. Każda strona oświadczyła i zapewniła, że zawierając każdą Transakcję, będzie opierała się wyłącznie na własnej analizie ryzyka związanego z taką Transakcją i nie będzie polegała w tym względzie na jakichkolwiek informacjach ani przewidywaniach pochodzących od drugiej strony. Przez zawarcie każdej Transakcji strona potwierdzała, że dokonała własnej analizy ryzyka związanego z tą Transakcją, rozumie to ryzyko i akceptuje je, oraz że druga strona nie działa w związku z taką Transakcją jako jej doradca. Zgodnie z § 2 pkt 6 zawarcie umowy ramowej nie stanowiło dla żadnej ze stron obowiązku zawarcia jakiejkolwiek Transakcji.

Motywy zawarcia umowy przez powoda było zabezpieczenia przed wzrostem kosztu zaciągniętych kredytów. Ze strony pozwanego obsługę powoda prowadził tzw. doradca klienta, który przedstawiał ofertę Banku w zakresie produktów i usług. To, że usługa [...] jest niezależna od kredytu i obowiązuje po spłacie kredytu, wynika z umowy i informacji przekazanych klientowi przez doradcę. Istnieje możliwość skorzystania z tej usługi bez zaciągania kredytu w pozwanym Banku. Powód przed podpisaniem umowy i zawarciem transakcji nie skonsultował tych czynności z żadnym doradcą, nie dopytywał się również o szczegóły tych transakcji doradcy wyznaczonego przez Bank. O tym, że umowa obowiązuje również po spłacie kredytów, dowiedział się w momencie, gdy spłacił kredyt środkami uzyskanym w drodze kredytu z innego banku i gdy z jego rachunku bankowego potrącono kwotę tytułem opłaty za transakcję. Transakcje [...] miały na celu zabezpieczenie wzrostu stóp procentowych, czego powód miał świadomość i w takim też celu zgodził się na zawarcie umowy ramowej oraz dokonanie transakcji.

Zgodnie z umową ramową, w dniach 28 września 2007 r. i 3 października 2007 r. powód zawarł z pozwanym trzy Transakcje [...]. Umowy o kredyty zawarte pomiędzy stronami zostały rozwiązane w październiku 2009 r., z uwagi na ich przedterminową spłatę. Umowa ramowa i zawarte transakcje nadal jednak obowiązywały i wiązały strony. Pozwany obciążał rachunek powoda, pobierając od niego w okresie 16 listopada 2009 r. - 17 maja 2010 r. kwotę dochodzoną pozwem.

Powołując się na art. 471 k.c., Sąd Okręgowy uznał, że strony nie zawarły umowy o doradztwo, na którą powoływał się powód. Do obsługi klientów w Banku byli wyznaczeni tzw. doradcy klientów, którzy mieli za zadanie przedstawiać ofertę Banku w zakresie oferowanych produktów i usług. Działali oni jak handlowcy sprzedający produkty finansowe Banku, a nie jak osoby sprawujące nadzór nad sytuacją finansową klienta. Powód zawarł zarówno umowę ramową, jak i Transakcje [...] na własną odpowiedzialność i ryzyko, a pozwany nie świadczył mu w tym zakresie żadnych usług doradczych. Nie zawarto przy tym Transakcji Zamykającej. Skoro powód zawierał umowy z Bankiem jako przedsiębiorca, na pozwanym nie spoczywał szczególny obowiązek udzielenia mu dalszych pouczeń, gdy istotne informacje wynikały z treści umowy ramowej i były przedstawiane przy jej podpisywaniu. Powód miał około miesiąca, aby zapoznać się z zaproponowaną ofertą usługi [...] i podjąć decyzję, czy wyraża na nią zgodę. Podpisanie umowy ramowej i zawarcie Transakcji [...] nie było obligatoryjne, nie było czynnością narzuconą przez Bank, uzależnioną od udzielonych powodowi kredytów. Dzień zakończenia transakcji i brak akcesoryjności umowy ramowej z umowami kredytu zawartymi pomiędzy stronami wynika wprost zarówno z umowy ramowej, jak i z potwierdzeń transakcji. Brak jest również jakichkolwiek postanowień dotyczących zależności pomiędzy umowami kredytowymi a umową ramową, na podstawie których zawarto transakcje. Bank dochował obowiązków informacyjnych w stosunku do klienta.

W wyniku apelacji wniesionej przez powoda Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 13 listopada 2017 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Banku na rzecz C. kwotę 81.486,83 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 lipca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty i kwotę 8.607 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt I), oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt II) i zasądził od Banku na rzecz C. kwotę 6.475 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (pkt III).

Sąd Apelacyjny nie podzielił ustaleń Sądu Okręgowego, że umowa ramowa była w realiach sprawy autonomiczna i nieakcesoryjna wobec umów kredytowych zawartych pomiędzy stronami. Nie wynika to ani z treści umowy ramowej,

ani z potwierdzeń transakcji, w których jako dzień zakończenia zostały wskazane daty trwania umów kredytowych, których dotyczyły umowy [...]. Celem transakcji było zabezpieczenie płatności należności odsetkowych wynikających z umów kredytowych, aby zapobiec ryzyku kursowemu (w przypadku umów kredytu walutowego) lub zmianie stóp procentowych (w przypadku kredytu złotowego). Odwołując się do art. 56, 60 i 65 k.c., Sąd Apelacyjny ocenił zeznania świadków strony powodowej i powoda oraz pisemne i telefoniczne potwierdzenia transakcji oraz zachowania pracowników Banku, uznając, że motywem zawarcia umowy ramowej i poszczególnych transakcji przez powoda była chęć zabezpieczenia wysokości oprocentowania zaciągniętych kredytów. W związku z tym powód był przeświadczony, że wraz ze spłatą kredytu zobowiązania z tytułu Transakcji [...] wygasną. Gdyby Bank proponował produkt autonomiczny i tym samym realizował swój własnym cel - inny, niż ten deklarowany przez powoda - powinien był zamieścić klauzulę, że wcześniejsza spłata kredytów nie ma wpływu na byt i czas trwania umowy [...], a tego nie uczyniono. Powód nie wyraził zgody na inny wariant umowy [...] niż pozostający w ścisłym powiązaniu z zabezpieczeniem płatności odsetkowych istniejących kredytów, gdyż nie miałby w tym żadnego interesu ekonomicznego. Wywodzenie przez Bank innej treści stosunku łączącego strony nie ma oparcia w treści umowy, w warunkach i okolicznościach jej zawierania. Wymuszone utrzymywanie umowy stanowiło wyraz niegodziwej praktyki i wykorzystywania możliwych sankcji egzekucyjnych tkwiących w zawartej umowie i powstałych zabezpieczeniach, aby utrzymać nieekwiwalentną umowę, zmuszając powoda do nienależnych płatności, w sytuacji niespełniania dla powoda żadnej funkcji zabezpieczającej, albowiem kredyty wyekspirowały skutek ich wcześniejszej spłaty. Chodziło o to, czy spłata kredytu wygasza mechanizm [...], a więc czy zamyka ciąg transakcji. Nie doszłoby do wcześniejszej spłaty kredytów i przejścia do innego banku, gdyby powód wiedział, że transakcje [...] staną się autonomicznym produktem, który będzie „żył własnym życiem”. Zaniechanie opisanie bliższego rozliczenia takiego zakończenia transakcji [...] obciąża właśnie Bank.

W związku z tym dochodzone kwoty są kwotami nienależnie pobranymi - bez podstawy prawnej (art. 410 § 2 k.c.), w warunkach art. 411 pkt 1 *in fine*

a *contrario* k.c. (zapłata w warunkach przymusu) i podlegają zwrotowi na podstawie art. 405 i 410 k.c. oraz art. 455 i 481 § 1 k.c. Jednocześnie Sąd Apelacyjny podkreślił, że możliwa jest korekta subsumcji, tj. podstawy prawnej roszczenia wskazanej przez powoda.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku w części zasądzającej wniośł pozwany, zarzucając obrazę następujących przepisów prawa materialnego:

1) art. 353¹ k.c. poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że w ramach swobody umów strony mogą ułożyć stosunek prawny o charakterze akcesoryjnym (niesamoistnym), którego byt prawny może zależeć od istnienia innego stosunku prawnego, podczas gdy akcesoryjność prawa może wynikać jedynie z ustawy;

2) art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, że zawierając Transakcje [...], strony nadały im charakter nienazwanych umów akcesoryjnych w stosunku do zawartych umów kredytów, podczas gdy prawo polskie przewiduje, iż akcesoryjność prawa może wynikać jedynie z ustawy i ten kontekst winien być brany przy wykładaniu oświadczeń woli stron jako okoliczność ich złożenia;

3) art. 410 § 2 w zw. z art. 405 k.c. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że w momencie spłaty wierzytelności z tytułu umów kredytu Transakcje [...] wygasają, a wszelkie świadczenia z tytułu tych umów stają się świadczeniami nienależnymi, podczas gdy nie jest prawnie uzasadnione stosowanie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, w sytuacji istnienia ważnego stosunku umownego pomiędzy stronami, jakimi są Transakcje [...].

Powołując się na powyższe zarzuty, pozwany wniośł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części, tj. w zakresie punktów I i III, i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...], z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniośł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wszystkie podniesione przez stronę pozwaną zarzuty naruszenia prawa materialnego sprowadzały się w zasadzie do jednej podstawowej kwestii, a więc wzajemnego stosunku umów kredytowych oraz Transakcji [...] łączących strony. W związku z tym najważniejszy zarzut dotyczył błędnego zastosowania art. 65 k.c. i przyjęcia - według skarżącego - przez Sąd Apelacyjny niedozwolonej akcesoryjności Transakcji [...] w stosunku do umów kredytu.

Zgodnie z art. 65 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje (§ 1), przy czym w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (§ 2). Pierwotnie przyjmowano za obowiązującą zasadę *clara non sunt interpretanda*. Przykładowo, w postanowieniu z dnia 7 stycznia 1998 r. (III CKN 307/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 135) Sąd Najwyższy uznał, że art. 65 § 2 k.c. służy tłumaczeniu treści oświadczenia woli w sytuacji, gdy dosłowne brzmienie umowy pozostawia margines niepewności co do rzeczywistej woli stron (zob. też np. wyroki SN z dnia 12 listopada 2003 r., I PK 2/03, niepubl. i z dnia 7 lipca 2005 r., V CK 859/04, niepubl.). Aktualnie przeważa jednak pogląd, że wykładni poddawane powinno być każde, także *prima facie* jednoznaczne i jasne, oświadczenie woli (zob. np. wyroki SN: z dnia 7 grudnia 2000 r., II CKN 351/00, OSNC 2001, nr 6, poz. 95, z dnia 5 października 2005 r., II CK 122/05, niepubl., z dnia 15.12.2006 r., III CSK 349/06, niepubl. i z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 302/12, niepubl.).

W orzecznictwie za utrwalony można uznać pogląd przyjmujący za obowiązującą tzw. kombinowaną metodę wykładni oświadczeń woli, stanowiącą koncepcję pośrednią między metodą subiektywną i obiektywną (zob. uchwałę 7 sędziów SN z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 168, a także np. wyroki SN: z dnia 29 stycznia 2002 r., V CKN 679/00, niepubl., z dnia 5 października 2005 r., II CK 122/05, niepubl., z dnia 7 marca 2007 r., II CSK 489/06, niepubl., z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 614/08, OSNC 2010, nr 2, poz. 32, z dnia 10 czerwca 2011 r., II CSK 568/10, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 40,

z dnia z 13 czerwca 2012 r., II CSK 614/11, niepubl., z dnia 27 czerwca 2014 r., V CSK 433/13, niepubl. i z dnia 31 maja 2017 r., V CSK 433/16, niepubl.). Nie można nadto zapominać, że jedną z podstawowych wartości jest ochrona zaufania adresata oświadczenia do jego treści (zob. np. wyrok SN z dnia 12 listopada 2003 r., I PK 2/03, Legalis). Nabiera ona szczególnie znaczenia w sytuacji, gdy jedna ze stron była autorem umowy, zaś druga nie miała wpływu na jej treść.

Sąd Apelacyjny ustalił, że motywem zawarcia umowy ramowej i transakcji [...] była chęć zabezpieczenia wysokości oprocentowania zaciągniętych przez powoda kredytów, w związku z czym powód był przeświadczony, że wraz ze spłatą kredytów zobowiązania z tytułu transakcji [...] wygasną. Takie ustalenie jest wiążące, a podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Co istotne, pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów (postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2018 r., II PK 213/17, niepubl.). Takie ustalenie mogło więc stanowić podstawę dokonanej przez Sąd II instancji wykładni oświadczeń woli złożonych przez powodową spółkę i Bank.

Wbrew zarzutowi zawartemu w skardze kasacyjnej, wykładnię przeprowadzoną przez Sąd Apelacyjny należy podzielić. Została ona dokonana tzw. metodą kombinowaną, z uwzględnieniem wytycznych wskazanych w art. 65 k.c. Przede wszystkim należy podkreślić, że to Bank był autorem umowy ramowej z dnia 28 września 2007 r. dotyczącej transakcji walutowych, terminowych i pochodnych oraz załącznika F do niej, zawierającego m.in. definicję Transakcji [...]. Wykładnia oświadczeń woli powinna więc być dokonana przy uwzględnieniu ochrony zaufania drugiej strony, czyli powodowej spółki, zaś wprowadzenie do umowy postanowień budzących wątpliwości powinno obciążać autora umowy. To samo dotyczy braku określonych postanowień umownych, przy czym uwzględnić należało zgodny zamiar stron i cel zawieranej umowy. W tym wypadku cel był jasny dla obu stron, a mianowicie zabezpieczenie ryzyka kursowego i zmian oprocentowania. Od tego celu nie sposób abstrahować, dokonując wykładni oświadczeń woli stron. Transakcje [...] nie zostały bowiem zawarte w oderwaniu od

zawartych wcześniej przez strony trzech umów kredytu, ale właśnie w nawiązaniu do nich, w tym znaczeniu, że miały chronić powoda przed zmianami zachodzącymi na rynku. W tym kontekście oczywistym jest, że gdyby faktycznie miało być tak, jak wskazuje pozwany, że zaproponował powodowi produkt autonomiczny (w postaci Transakcji [...]), a więc realizował swój własny cel, odmienny od tego zadeklarowanego przez powoda, to jako autor umowy ramowej powinien był zamieścić w niej postanowienie, że wcześniejsza spłata kredytów nie ma wpływu na byt i czas trwania Transakcji [...]. Jak wynika z treści umowy, takiego postanowienia w umowie nie zawarto, co w powiązaniu z bezspornym motywem zawarcia Transakcji [...] jako zabezpieczenia płatności odsetkowych lub walutowych istniejących kredytów, stanowi o prawidłowości wykładni dokonanej przez Sąd Apelacyjny, zgodnej z wytycznymi wynikającymi z art. 65 k.c., w szczególności z jego § 2. Zgodnym zamiarem stron w ramach zawierania Transakcji [...] było uczynienie tych transakcji zależnymi od umów kredytowych, w tym znaczeniu, że w przypadku przedterminowej spłaty kredytów (w wyniku czego wygasnęły umowy kredytowe) przedterminowo ulegną wygaśnięciu stosunki wynikające z Transakcji [...]. Sąd Apelacyjny szczegółowo opisał z czego wynikało powiązanie tych stosunków prawnych (wystarczająca jest tu zestawienie okresów obowiązywania umów kredytowych, kwot, na jakie opiewały i harmonogramu spłat z datami zakończenia Transakcji [...] i harmonogramem spłat), co nie było kwestionowane przez żadną ze stron.

Chociaż skarga kasacyjna odnosiła się do akcesoryjności, które to pojęcie rzeczywiście zostało użyte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, to wywody skargi również w tym przedmiocie były całkowicie niezasadne. Generalnie w nauce prawa cywilnego przyjmuje się, że „akcesoryjność” to zależność (funkcjonalne powiązanie) pomiędzy dwoma prawami podmiotowymi, w wyniku którego prawo akcesoryjne nie może powstać i istnieć bez prawa głównego, nie może zostać przeniesione bez prawa głównego, zaś wygaśnięcie prawa głównego powoduje wygaśnięcie prawa akcesoryjnego. Jak jednak wynika z analizy całego uzasadnienia wyroku, Sąd Apelacyjny nie rozstrzygał kwestii związanych z samoistością i akcesoryjnością praw podmiotowych w rozumieniu przedstawionym w skardze kasacyjnej. W szczególności nie chodziło tu o wykreowanie przez strony

postępowania praw o charakterze akcesoryjnym w powyższym rozumieniu. Sąd Apelacyjny odniósł się bowiem wyłącznie do zależności pomiędzy Transakcjami [...] a umowami kredytowymi w tym znaczeniu, czy zgodnie z zamiarem stron przedterminowa spłata kredytów miała powodować również przedterminowe ustanie transakcji [...], a więc czy mimo niezawarcia transakcji zamykającej, o której była mowa w § 2 ust. 4 załącznika F, strony przewidziały inną możliwość wygaśnięcia stosunku prawnego niż właśnie w wyniku zawarcia transakcji zamykającej lub wypowiedzenia, o którym była mowa w § 7 ust. 11 załącznika F (z tym zastrzeżeniem, że wypowiedzenie umowy ramowej nie miało skutku względem transakcji zawartych wcześniej).

W ramach skargi kasacyjnej pozwany, abstrahując od wywodów Sądu Apelacyjnego, rozszerzył zatem zagadnienie występujące w niniejszej sprawie. Sąd ten nie odnosił się bowiem do wykreowania przez strony - w ramach swobody zawierania umów (art. 353¹ k.c.) - stosunków o charakterze akcesoryjnym. Problem sprowadzał się bowiem do oceny, czy prawo polskie dopuszcza postanowienie umowne, które przewiduje niejako automatyczne wygaśnięcie stosunku prawnego (w tym przypadku Transakcji [...]) w sytuacji wygaśnięcia innego stosunku prawnego (w tym przypadku umów kredytowych). Sąd Apelacyjny prawidłowo opowiedział się za dopuszczalnością takiej konstrukcji prawnej, aczkolwiek nie zostało to wprost wyrażone w umowie ramowej. Do wyciągnięcia takiego wniosku Sąd II instancji był uprawniony, stosując odpowiednio art. 65 § 2 k.c. Zgodnie bowiem z wolą stron i celem zawarcia Transakcji [...] przedterminowa spłata kredytów skutkowałą wygaśnięciem tych transakcji.

Reasumując, dopuszczalne jest postanowienie umowne, w którym strony przewidziały wygaśnięcie stosunku umownego, jeżeli wygaśnie inny stosunek umowny. Takie postanowienie umowne stanowi warunek rozwiązujący w rozumieniu art. 89 k.c. i może podlegać wykładni na podstawie art. 65 § 2 k.c.

Powyższe implikowało wniosek o niezasadności dwóch pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej. Nie doszło do naruszenia art. 353¹ k.c., szczególnie w kontekście uzasadnienia przedstawionego w skardze, albowiem - jak wskazano powyżej - w niniejszej sprawie nie doszło do ułożenia stosunku

prawnego o charakterze akcesoryjnym w rozumieniu przedstawionym w skardze kasacyjnej. Co jednak istotne, powyższa wykładnia postanowień umownych, zaprezentowana również przez Sąd Apelacyjny, nie narusza swobody zawierania umów. Skutkowało to również niemożnością uwzględnienia zarzutu dotyczącego naruszenia art. 410 § 2 w zw. z art. 405 k.c., gdyż w momencie spłaty przez powoda kwot wynikających z umów kredytu Transakcje [...] wygasły, co oznacza, że wszelkie kwoty pobrane po dacie, w której ustał stosunek prawny łączący strony, stanowiły świadczenie nienależne. Sąd Apelacyjny prawidłowo więc zastosował te przepisy.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w punkcie I sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia skargi kasacyjnej.